

پہیوہندی عہقلّ و کہ سایہتی

ٹالان قہرہ داغی

سالی چاپ

2024

پیشہ کی

نہم چند پھر ہیہی کہ لہبہر دہستہ بہ
مہبہستی تو یژینہوہیہک نامادہ کرابو کہ
باس لہ دروستبوونی کہ سایہتی مروّف
دہکات لہریگہی خوہکانہوہ کہ ہوکاری
دروستبوونی خوہکان و کوئتر و لکردنی
پہیوہندی بہ عہقلہوہ ہیہ، بوہ لہم
چند پھر ہیہ باسی نہوہمان کردوہ کہ
چون بیر کردنہوہ و ژیری کاریگہری

لهسه دروستبوونی که سایه تی مروّف
ههیه، لهگهڵ چهند باسیکی تر ده باره ی
عهقل و یاساکانی کارکردنی عهقلی
نئاگاهی.

ئالان قهره داغی

زانستی دەرۈنشىكارى و كەسايەتى مرۇف

مرۇف لە تەمەنى مندالىيەوہ تا دەگاتە كۆتايى
تەمەنى بە كۆمەلئىك تايبەتمەندى جيا دەكرىتەوہ
و، بەوانە دەناسرىتەوہ كە ئىمە پيىدەلئىن
(كەسايەتى)، واتە كەسايەتى ئەو كەسە كۆمەلئى
تايبەتمەندى دووبارە بووہوہى ھەيە كە پەنگ
ئەداتەوہ لەسەر تەواوى ژيانى، بۇ نمونە
كەسايەتى كۆمەلئىيەتى كەسىك بەوہ

دەناسریتەوہ کہ کہسیکی پووخۆش و کراوہیہ،
لہ ہمان کاتدا کہسیکی دی کہ کہسایہتی
گۆشہگیری ہہیہ ئەمیش بہوہ دەناسریتەوہ کہ
کہسیکہ کہ م تیکەل بہ خەلک دەبیّت، لہ ہەردوو
کہسەکہدا ئەو تاییبەتمەندیانہی پیی
جیادەکرینەوہ دووبارە دەبنەوہ، بہ دووبارە
بوونەوہ ئەو تاییبەتمەندییہ لہ کہسەکہدا رەگ

دائە کوتی، بەوشیۆه ئەو تایبەتمەندییە کەسایتی

کەسە کە دیاری دەکات.

پیزبونی بۆهیڵەکانی ناو کە ترشی دی ئین ئەی

لایەنی ماددی کەسە کە دروست دەکات

بە گشتی مرۆڤ بە دوو بەش ئەناسرێتەو کە

ئەوانیش (لاینی ماددی و لایەنی مەعنەوی)

کەسە کەن، یان فیسۆلۆژی مرۆڤ و کەسایەتی.

پرزبوونی بۆهیلەکانی دی ئین ئەی لایەنی
فیسئۆلۆژی مروّف دروست دەکات وەك (پهنگی
چاو، پهنگی قژ، کورت و درێژی بالا،...)،
ئەمانەى که باسم کرد ئەو شتانهن که به چاو
ئەبینرین واتە ماددین و له کهسهکه دا ههیه،
له گەل بینینی کهسه که دهتوانین خیرا ئەم
تایبهتمه ندیانهى ببینین، به لام که سایه تی
کهسه که له یه کهم بینیدا ناتوانین خیرا ههستی

پيڀڪهين، چونڪه كه سايه تي ڪڙمه لڳي باوه ڀر و
خووي دوباره بووهي كه سه كه يه كه ئه وهش له
ناخيدايه، بويه بڙ هه سٽڪردن به وه پيويسته
ماويه كه هه لسو كه وت له گه لڳا بڪهين يان لانڪه م
چه ند جاريڪ گفتوگو له گه لڳا كه سه كه بڪهين تا
ئوهي له ناخيدايه بڙمان پونبيته وه به و جوڙه
ئاشناده بين به كه سايه تي كه سه كه .

ناناگاهی ئاوهز به پیرسه له دروستکردنی

که سایه تی

به شیک له دهرونزانه کان و له ناویشیاندا

"سیگمۆند فرۆید" پیی وایه ههلسورپینه ر و

دروستکه ری سه ره کی که سایه تی مرۆقه ئه و

به شه ی ژیری مرۆقه که ناسراوه به (لا شعور)

یان (نهست) یان (ناناگاهی).

نائگاہی چییہ و لەچی بەرپرسە؟

ژیری مروۆ بە گشتی پیک هاتووہ لە دوو بەش
ئەوانیش (هەست و نەست) یان (شعور و لا
شعور) یان (ئاگاہی و نائاگاہی) یان (وعی و لا
وعی)، ئەم دوو بەشە ی ژیری کەسایەتی مروۆی
پیکهیناوە و کۆنترۆلی ژیانە مروۆ دەکات،
بەشی ئاگاہی ئەو بەشە ی ژیری مروۆ کە لە
زۆرکاتدا بەکار دێت و کۆنترۆلی هەستەکان و

کرداره خوويستهکانى مرؤڤ دهکات وهك
(بيستن، بينين، بهرکهوتن، بۆنکردن، تامکردن)،
بهشى نائاگامى کۆنترۆلى ئه و کردارانهى مرؤڤ
دهکات که ويست هيچ پۆلىكى نيه له
کۆنترۆلکردنى، واته بهرپرسه له و کردارانهى که
به ويستى خۆمان پوو نادهن وهك (سورى
خوين، ههناسهدان، دهردانى هۆرمۆنهکان، يان

خوويهك كه له كهسايه تيدا پهنگي داوه ته وه
وهك شه رمكردن، جوله ي نائاساي ده م و چاو).

دۆزينه وه ي لا شعور

فرۆيد و نه ست دوو وشه ن كه نۆرچار
بيستوومانه به دواي يه كدا دین، له بهر ئه وه ي
ناكریت باسي بابه تيكي گه وره ي وهك نه ست
بكه ين و ناوي دهرونزاني گه وره (سيگموند

فرۆید) نههینین، هه رچه نده بوچوون ههیه که
پیش فرۆید بابته تی لا شعور وهك بابته تیکی
فهلسه فی فهیله سوفه کان درکیان پیکردوه،
به لام ئەتوانین فرۆید وهك گه شه پیدهری ئەم
چه مکه دابننن.

فرۆيد كى بوو؟

دهرونزاني به ناويانگ و دامه زرينه رى زانستى
شيكارى دهروونى (سيگموند فرۆيد) له 6ى
مانگى مايسى سالى 1856 له داىكبووه، فرۆيد
له ته مه نى چوار ساليه وه له گه ل خيزانه كه ي له
فبييه ناي پايته ختى نه مسا نيشته جي بوون،
له سالى 1938 به هوى داگير كردنى نه مساوه
له لايهن نازيه كان، فرۆيد ناچار ئه بي خووى و

خیزانه که ی قییه نا جیبیلن و پروو بکه نه له ندهن،
له سالی 1939 له له ندهن کۆچی دواى
دهکات.

شۆرپشه که ی فرۆید له زانستی دهرونشیکاری

پزیشک و دهرونزانی گه وره (سیگمۆند فرۆید)
رېخۆشکه ر بوو بۆ قولبونه وه له دهروونی مرۆڤ
و شیکردنه وه ی دهروونی، فرۆید به ئاشکرا

لقیکی تری له زانستی شیکاری دهروونی
زیادکرد و، نااگاهی به تهوهری سه‌ره‌کی ئەو
لقه دانا، کۆمه‌لی چاره‌سه‌ری دهروونی هینایه
کایه‌وه بو ئەو گرفتانه‌ی به‌هۆی لا شعوره‌وه
دروست ده‌بی‌ت، "فرۆید" دوو به‌شی له مرۆڤ
جیا‌کرده‌وه ئەوانیش (هه‌ست و نه‌ست)، وای
دانا نه‌خۆشی و نات‌ه‌واویه‌کانی جه‌سته
په‌یوه‌ندی به‌ نه‌سته‌وه نییه، به‌لام نه‌خۆشییه

دەروونىيەكان پەيوەندى بە نەستەو ھەيە، ئەم
دۆزىنەو ھى "فرۆيد" بوو كە وای كرد لە زانستى
پزىشكىدا دوو بەش جىابكرىنەو ھە لە يەك كە
ئەوانىش (بايلۆجى و دەرونى) يە.

زانستى دەرونشيكارى

زانستى شىكردنەو ھى دەرونى رىڭايەكە بو
قولبوونەو ھە لەناخى مرۆڤ، بو تىگەشتن لەو

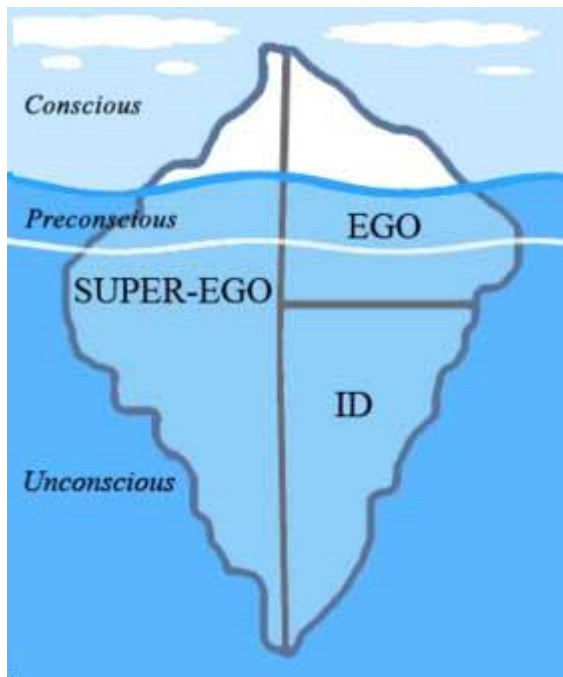
كارانهى كه په يوه ندى به ژيرييه وه هه يه و
دوژينه وهى په يوه ندى نيوان ژيرى و
فيسولورژيائى مرؤف، و تيگه شتن له هه ست و سؤز
و هه سته سه ركوتركاوه كان، و دوژينه وهى
چه ندين چاره سه رى ده رونى.

تیۆرییە کە ی فرۆید

ئەگەر بە پێی تیۆرییە کە ی "فرۆید" ژیری مروژ
یان پیکهینەری کە سایەتی بشوبهینین بە
نمونە ی ئەو شاخە بەستەلە کە ی کە لە ناو
دەریایە کدایە، ئەو بە شە کە مە کە ی سەر دەریاکە
بە شە ی شعورە، بە شە زۆرە کە ی ژیر دەریاکە،
بە شە لا شعورە، کە نزیکە ی %90 کە سایەتی
پیکدینیت، هەندێ بۆچوون هە یە ئاماژە بە وە

دهكهن كه رِيْژه كه زياتره و دهگاته %95.
واته نهست به شيكي شاراويه له ژيري كه مروژ
هاندادات له ناخوه، فهيله سوفه كان پيش
فرويد به هيژيكي شاراويان له قهله مداوه، كه
تا ئيستاش هيچ شوييكي دياريكراوي نيه له
ميشكدا وهك ماده، وهك رهخنه گران باسي
دهكهن نهست بابه تيكي ميتافيزيكييه واته وهك
مادده شوين له بوشايدا داگير ناكات. نهست

له کاتی بیداریدا خوی مه لاس دهدات و نائاگایه،
ئه و کاته ده که ویتته کار که ههست سر دهبیت
یان له کاتی شوک و پوداویکی ناخوش یان کاتی
خه و بینین یان هندی له نه خوشییه کان.

سى خودى مرؤڤ له لا شعور

فرؤيد زؤر جهخت ئەكاتەوه له دوو شت كه
جلەوى مرؤڤ دهگرنه دەست ئەوانيش (سيكس و
شەپخوازين)، هەر لەم پووهوه فرؤيد تيؤرى
(شيكارى دەروونى) دانا.

به پيى تيؤرييه كهى فرؤيد، لا شعور پيكديت له
سى بەش ئەوانيش (ID, EGO, Super EGO)

به کوردی ئەتوانین ناوی بنیین (خودی
حهزهکان یان ئاژهلێ ID، خودی مرۆیی یان
ئاسایی EGO، خودی نمونهیی یان بالآ
(Super EGO

خودی حهزهکان : ئەو بهشهی لا شعوره که
حهزه قهتیسکراوهکانی تیا مهلاسدراره و
کانگای ههز و شههوهته، ئەم خوده لهگهڵ
لهدایکبوونی مرۆف دروست دهبییت و بهدریژی

تەمەنیشی لەگەڵی دەمیینتەو، ئەم خودەى
مرۆڤ تەنھا کاردەکات بۆ گەشتن بە تێرکردنى
ئارەزووکان و حەزە جنسیەکانى، ئەم خودە
گۆی بە واقع نادات و تەنھا کار بۆ گەشتن بە
ویستەکانى دەکات، هیچ گرنگیەك بە داب و
نەرىت و پێگى دین و یاسا و پەوشت نادات،
ئەو حەزانەى کە مرۆڤ هەیهەتى و بۆى تێر
نەکراو، لەم خودە خۆى مەلاس داو. خودى

مرۆیی یان ئاسایی: به‌شیکه له نیوان خودی
حه‌زه‌کان و خودی نمونه‌یی، خودی نمونه‌یی:
ئه‌و به‌شهی لا شعوره که تایبه‌ته به کار و
کرده‌وهی چاک و بیری چاک و ئه‌وهی که پێگری
له مرۆڤ ده‌کات له خراپه زۆر جار ئه‌مه‌یان
ناوده‌بریت به (ویژدان)، ئه‌م خوده‌یان هه‌ندی
سه‌رچاوه به روح پیناسه‌ی ده‌که‌ن، ئه‌م خوده
به ته‌واوی پێچه‌وانه‌ی خودی هه‌زه‌کانه، چونکه

ئەم خودە گرنگی بە داب و نەریت و یاسا و دین
دەدات، و ئەم خودە زیاتر لە کاریگەری
بۆماوویی و دایک و باوکە سەرچاوە دەگریت،
بەپێی هەندێ سەرچاوەش ئەم خودە بریتییە لە
"ویژدان" کە پێگەری دەکات لە خراپە و دژی
خودی حەزەکانە، ئەم خودە سەرەتا وەک داب
و نەریت و دایک و باوک و پێگەری بە منداڵ
دەوتریت بە دووبارەبوونەوەی دەبیتە ویژدان.

نمونه يەك بۆ تىگەشتن لە ھەر سى خودەكە:

گەنجىك لەسەر شەقام كچىك دەبينىت، لەم
كاتەدا گەنجەكە ھەزى سىكىسى بۆ دروست
دەبيت و ھەزدەكات سىكىس لەگەل كچەكە
ئەنجام بدات، بەلام ليرەدا خودى نمونەيى دىتە
كايەوھە و پىي لى دەگرىت ئەو كارە بكا بەھوى
ئەوھى داب و نەرىت و دىن و پەوشت ئەوھە قبول
ناكا، پاش ئەوھە خودى مرۆيى كە لەنيوان خودى

حهزه كان و خودی نمونهیی دایه، دیته کایه وه و
کاری خوی دهکات، له م کاته دا خودی مرۆیی
ههولدهات بو تیرکردنی ههزهکانی و گویدان به
داب و نه ریت و رهوشت به رزی، بۆیه له م کاته دا
خودی مرۆیی هاوسه رگیری به چاره سهه
داده نیت که له م پینگه وه هه م ههزه که ی خودی
ههزه کان تیر ده بییت، هه م پیز له داب و نه ریت
ده گرییت و رهوشت به رزی خوی ده پاریزیت به م

جۆره خودى مروىي هاوسهنگى پراگرت له نيوان
دوو خوده كه .

ديارترين پرخنه له تيورييه كهى فرۆيد

يه كيك له و پرخنانهى له فرۆيد ده گيريت ئه وهيه
كه فرۆيد گهره يى مرؤف بچوكده كاته وه بؤ
ئاستى ئازهل، چونكه فرۆيد پيى وايه مرؤثيش
هر ئازهلئيكه و بهس تۆزيك ئاستى به رزتره،

ئەو پىيى واىە ئەوہى مرؤڧ له ئاژەل
جیادە کاتەوہ بیروباوہرى ئاینى و ھونەرى و
زانستىە کە یەتى، فرؤید زیاتر باسى له پالنه ره
سیکسییە کان کردووه و بەشیکى گەرەى
تیۆریە کەشى ئەو باسە یە.

لا شعور له چى بەرپرسیارە؟

لا شعور کۆنترۆلى کە سایە تی و زۆر بەى کایەکانى
ژیانمان دەکات، بە گشتى بە پىيى لیکۆلینەوہ کان

دەربارەى لا شعور دوو بۆچوون ھەيە:

1- لا شعور تەنھا بۆ بەدپھيئانى ئارەزووھكانە
(خودى ئازھلى): ئەو سەرچاوانەى پالپشتى ئەم
بۆچوونە دەكەن پييان وايە لا شعور شويني
خەزنكردى ئەو ھەز و ويستانەيە كە ئيمە
ناتوانين لە ژيانى پۆژانەدا پيى بگەين، ئيدى
بەھوى ترسى كۆمەلايەتى يان دين يان
رەوشتەوھ بيت، ناگەين بەو ھەز و ويستەى

هه‌مانه، بۆیه لا شعور ئەم‌هه‌ز و وێسته‌خه‌زن
ده‌کات و به‌دوای ده‌رفه‌تێکدا ده‌گه‌رێت بۆ
گه‌شتن به‌هه‌زه‌کانمان، ئەویش زۆر جار
له‌رێگه‌ی خه‌وبینینه‌وه‌ ده‌بێت، چونکه‌ له‌کاتی
خه‌وتن لا شعور چالاک‌تره‌، به‌لگه‌ بۆ ئەم
بۆچوونه‌ بینینی خه‌وی گه‌نجان (شه‌یتانی
بوون) ه‌ له‌ ته‌مه‌نی گه‌نجی، گه‌نجان له‌ کاتی
بێداریدا ئەو‌هه‌زه‌ی هه‌یانه‌ ناتوانن پێی بگه‌ن،

بۆيە ئەم ھەزانە لە لاشعوريان خەزن دەبیت و
لەکاتی خەوتندا بەشیۆھى خەو دەیبینیت و،
دەگاتە لوتکەى ھەزەکەى.

2- لا شعور کانگای داھینان و بیری چاکە
(خودی نمونەى): ئەو سەرچاوانەى پالپشتى
ئەم بۆچوونە دەکەن ھەندیکیان پینان وایە کە
ئەم بەشە لا شعور نییە بەلکو (روح)ە، پینان
وایە کانگای داھینان و بیری چاک و کردارى

باشه، به لگهش بۆ ئەم بۆچوونه ئەو داهینان و
بیرکردنه وه زانستیانهیه که بیرۆکه که ی له
خه و بینینی که وه وه رگراوه وهك (دۆزینه وه ی
خشته ی خولی) یان (دامه زانندی سایتی گوگل)
یان (داهینانی ده رزی مه کینه ی درومان).
لا شعور به رپرسیاره له کرداره خۆنه ویسته کان:
لا شعور به رپرسیاره له و کردارانیه که
خۆنه ویستانه پووده ده ن و ویستی مرؤف ناتوانیت

كۆنترۆل بىكەت ۋەك (سورپى خويىن، دەردانى
ھۆرمۆنەكان، ليدانى دل، ھەناسەدان، جولەي
نائاسايى ئەندامەكانى لەش)

سورپى خويىن: سورپى خويىن ناتوانىت بە ويستى
خۆت كۆنترۆلى بىكەيت، بۆيە دەبىينىن ھەندى
كەس لەكاتى قسەكردن يان پيشكەشكەشكردنى
ۋتارىك دەمووچاوى سور ھەلدەگەرپىت، كە ئەمە
لا شعورە كار لە ملولەكانى خويىن دەكات ۋ،

وادهكات دلّ خوئنيكى زياتر پالّ بنيت به
ملوله كاندا.

خه زنگردن و ياده وهرى: ويّنه و دهنگ دهكات به
يهك دؤسييه له يهك كاتدا ئەگەر گويت له
دهنگيک بيت و ويّنه يهك ببينيت، ئيدي ههركات
ئهو ويّنهت بينيه وه راسته وخۆ دهنگه كه به دوايدا
ديت، يان كه گويت له و دهنگه بويه وه ئەوا
ويّنه كه ديتّه يادت.

ئارهقه پڙينهكان: بهه مان شيوه ئارهقه
پڙينهكانيش كرداريكى خونهويسته له لهشماندا
پوو ده دات كه هه ندى جار له ئه نجامى ترس و
گرمى و نه خوڤشى له ش ئارهقه ده كاته وه،
ئه مه ش كارى نانا گاهييه كه به وه پڙيگه
هاوسه نكى له ش راده گرييت.
په رچه كردار: يه كيكي تر له كاره كاني لا شعور
ئه وه يه په رچه كرداره كان كو نترول ده كات كه

ئەمىش بۇ پاراستنى مرۆڧه، بۆيه هەندى جار كه
دهستت بهر شتىكى گهرم دهكه وىت به بى
ويستى خۆت و بى بيركردنه وه دهستت
دهگه پىنپته وه دواوه.

ترس و خەزنگردن: مندال كه له دايك ده بىت له
هى شتىك ناترسىت، به لام پاش تىكه لىبون به
كۆمه لگه ئەم ترسهى بۇ دروست ده بىت، لىره وه
گرنكى لا شعور ده زانين كه هەندى له ترسه كان

خەزن دەکات بۆ ئەوەی جاری داھاتوو خۆمانی
پى بپاریزین، منداڵ ئەگەر یەكەمجاری بیټ ئاگر
ببینیت بەبى ترس بەرەورپووی دەچیت، بەلام
ئەگەر جارێك دەستی بە ئاگر سوتا، ئەم ترسەى
بۆ دروست دەبیټ و لە لا شعور خەزن دەبیټ،
بۆیە ھەركات ئاگرەكەى بینیهوہ لا شعور
خۆنەویستانە بیری دەخاتەوہ كە مەترسیدارە و
دەسوتیټ.

دەردانى ھۆرمۆنەكان: دەردانى ھۆرمۆنەكان
كارىكە مرؤف ناتوانىت كۆنترۆلى بكات، بۆيە لا
شعور ھەلدەستىت بە كۆنترۆلكردنى، لەكاتىكدا
ھەوالىكى خۆش دەبىستىت لا شعور نامەى
ئاگاداركردنەوہ دەنىرىت و ھۆرمۆنى (سعادە)
دەردەدرىت، كاتىك دەكەويتە پەيوەندى
سۆزدارى لا شعور نامەى ئاگاداركردنەوہ
دەنىرىت و ھۆرمۆنى تىستىترۆن زياتر

دهرده دريټ که ئەمەش وا دەکات گەشەي موو
خيټا بکات و نيشانه کاني هەرزە کاري
دهرده که ويټ، بۆيه ئەو که سانه ي له پەيوه ندي
سوژداريدان گەشەي موويان خيټايه .

لا شعور و خەوبينين

خەوبينين يە کيکە له و پرسيارانه ي که له ديټر
زەمانه وه مروٸقايه تي به خوٸيه وه سه رقالي

کردووه، ھەر سەردەمىك و بەپىي تىپروانىنى
كەسەكان لىكدانەوھ و وەلامى ئەو پرسىيارە
دراوھتەوھ كە خەون چىيە؟ بەپىي ھەندى له
بۆچوونەكان خەو بينىن گەپىنراوھتەوھ بۆ كارى
خودا و شەيتانەكان، شارستانىيەتە كۆنەكان
گرنگىيەكى زۆريان بە خەون داوھ ھەر وەك له
قورئان و تەورات ئاماژە دراوھ بە لىكدانەوھى
خەونەكان لەلايەن يوسف پىغەمبەر (سەلامى

خوای له سەر بیټ)، یه کێك له دهر و نزانه
گه وره كان كه (سیگمۆند فرۆیده) لیکدانه وهی
خۆی هه بووه بۆ خه و بینین، ئەو پێی وایه
زۆربهی خه و بینینه كان بۆ گه یشتن به و ویسته یه
که له بێداریدا ناتوانین پێی بگهین، واته بۆ
دامرکاندنه وهی هه زه قه تیسکراوه كانه به تایبته
هه زه جنسییه كان، به لگه بۆ ئەم بۆچوونه ئەو
خه و بینینه یه که تێیدا ده گهینه ئەوهی که

دهمانه ویت، که سیک ئه گهر له کاتی بیداریدا
له گه ل هاورپیه کی کیشه ی هه بیّت و هه ز بکات
له گه لی ئاشت بیته وه، خه ون ده بینیت له
خه ونه که یدا ئاشت بوته وه، به هه مان شیوه
که سیک ئه گهر به تیونیتی خه وی پیا بکه ویت
خه ون به ئاو خوار دنه وه ده بینیت، ئه مه
گه یشتنه به و ویسته ی که له بیداریدا ده مانه ویت
و پیی ناگه ین.

یەکیکی تر له خەونەکان ئەو خەونە یە که
داهینان و دۆزینەوێ زانستی لیۆه دەکریت،
لەم جۆرهیان ئەو که سه به داڵغە ی گرفتیکه وه
دەچیتە خەو، ئەم گرفته ی له کاتی بیداریدا له
لا شعوری مه لاس داوه، بۆیه که ده چیتە خەو لا
شعور ئەم گرفته ی له ریگه ی خەوبینینه وه بۆ
شیده کاته وه، نمونه بۆ ئەم خەوبینینه
(دامه زانندی سایتی گوگل) که خاوهنی

سایته که (لاری په‌بج) ده‌لّیت فکری
دامه‌زاندنی "گوگل" م له خه‌وبینینی‌که‌وه بو
هات، نمونه‌یه‌کی تر‌ئه‌وه‌یه که خشته‌ی خولی
دۆزرایه‌وه، دۆزهره‌وه‌ی خشته‌ی خولی ده‌لّیت له
خه‌وندا شیوازی ریزبونی توخمه‌کانم بینیی،
یه‌کی له نمونه‌کانی تر‌داهینانی ده‌ری
مه‌کینه‌ی درومان له‌سه‌ر شیوه‌ی ږم که ئه‌م
داهینانه‌ش پیشتر له خه‌ودا بینراوه.

ياساكانى لا شعور

لا شعور چەند ياساىەكى ھەيە و زۆرئك له
ياساكانى له لايەن "دكتور ئىبراھىم ھەقى" (خوا
لىى خۆشبيىت) دۆزرايە ھە.

ياساى چالاكىەكانى لا شعور: بەپيى ئەم ياساىە
ھەرشتيك بچيىتە لا شعورە ھە فراوان دەبيىت و له
ھەمان جۆر بەدواى خويدا دىنيىت، بۆ نموونە

ئەگەر بە سلبى بىر لە ھاۋرپپىيەكت بىكەيتەۋە ئەۋا
ھەموو لايەنە سلبىيەكانى دىتەۋە يادت، بە
پىچەۋانەۋە ئەگەر بە ئىجابى بىرت لى كىردەۋە
ئەۋە ھەموو لايەنە ئىجابىيەكانى بەدۋادا دىت.

ياساى ھاۋتەرىب: بەپىيى ئەم ياسايە
بىر كىردنەۋە كانمان كارىگەرى لەسەر
چۈرەدەۋرە كەمان ھەيە و بلاۋ دەبىتەۋە، بۆ
نمۇنە ئەگەر تۆ كەسىكت زۆر خۆشبویت بەبى

ويستی خۆت خۆشهويستت بۆ ھاوپىكانيشى
دروست دەبيت، بەبينى ھاوپىكاني دلخۆش
دەبيت، ئەگەر رقت لە كەسيك بوو ئەوا
خۆنەويستانه رق لە ھاوپىكەشى ھەلەدەگريت.

ياساي چربونەوہ (ترکين): بەپيى ئەم ياسايە
ھەر شتيك زۆر ورد بيرمان لى کردەوہ
بەبيرکردنەوہ يەكى زۆر چر، ئەوا ئەو شتە لە لا
شعورمان دەچەسپيىت و دەبيت بە راستى.

ياساى په يام ناردن: به پيى ئه م ياسايه قسه و
ليدوانه كاني ده ورو به ر ده توانن كار له كه سايه تي
تو بكن و به په يامدان لا شعورت به رنامه پيژ
بكن.

تا ئيستا ئه مه به شيك له و ياسايانه بوو كه
دكتور ئيبراهيم فه قى دايناه.

ياساى پراكيشاني كه سايه تي: ئه م ياسايان
سه رچاويه كي زانستي گوره پشتراستي

نه کردۆته وه، به لام به ليكۆلينه وه يه كي مهيداني

له زانكو گه شتم بهم ئه نجامه.

به پي ئه م ياسايه، تو به هر كه سيك سه رسام

بيت هه ولده دهيت لاساي ئه و بكه يته وه، هر به

لاسا يکردنه وه يه كه م هه نگاوي ئه و كه سه ئه وا

تاي به تمه ندي كه سه كه ت تيا به رجه سته ده بيت و

ئه چيته سه ر پيگاي ئه و كه سه و خو نه ويستانه

زور له كرداره كاني دووباره ده كه يته وه.

لا شعور چۆن كەسايەتى دروست دەكات:

كەسايەتى ھەر كەس لە ئىمە لە تەمەنى
منالئەوہ بە كاريگەريەكى كەمى خۆمان و
زۆرتى ئەو كۆمەلگای تيا پەرەردە بووين
دروست دەبيت، منالئىك ئەگەر لە سەرەتاي
تەمەنيەوہ دايك و باوكى بە ترسنۆك و گۆشەگير
و نەزان بانگى بكەن، ئەم قسانە دەچيئە لا
شعورى مندالەكە و لە لا شعورى دەچەسپيئە و

مندالە که بەم بیرکردنەوێ گەورە دەبیّت، تا ئەم
قسانە کار لە هەستەکانی دەکات و
پەنگدانەوێ دەبیّت و دەبیّتە کردار، کردارە که
دوو بارە دەبیّتەوێ، بە دوو بارە بوونەوێ دەبیّتە
خوو (عادەت)، هەموو مرۆڤێک که سایەتی بەوێ
پێناسە دەکریّت که بریتییە لە کۆمەڵە کرداریکی
دوو بارە لەو کەسەدا، بەم شیوێ ئەم مندالە
که سایەتی بۆ دروستبوو.

كەسايەتى گۆشەگىر و شەرمن: ئەو منداڭى كە
لە منداڭىيەو كۆمەلگا و چواردەورەكەى بە
(نەزان و شەرمن و سلبى) وەسفى بكن، ئەم
قسانە لە ناناگاھى جىگىر دەبىت، ئەو منالە ھەر
ئەوئەندەى بەسە بچىتە شوينىك و ھەلەيەك بكا،
ئەم ھەلەيەى لە مېشكا ئەچەسپىت و لەگەل
وشە سلبىەكانى تر جىگىر دەبىت، ئىتر ئەو
منالە ترسى بۆ دروست ئەبىت و خۆى لەو

شويئنه دوور دهخاته وه كه هه له كه ي تيا كردوو
له تری دووباره بوونه وه ی، به م جوړه ئەم
منالچه تا گه وره ده بیټ به م ترسه وه گه وره
ده بیټ و ئەم ترسه رهنگدانه وه ی ئە بیچت
له سەر ته واوی ژيانی بۆیه خۆی له هه موو
شويچنيچك دوور دهخاته وه، بۆیه كه سيكي
گۆشه گیر و شه رمنی لی دهرئه چي، به م جوړه
ئەم كه سه كه سايه تی گۆشه گیری بۆ دروستبوو.

ئالان محى الدين قهره داغى

خوئندكارى زانكو - زانستى فيزيا-قوناغى سى

قايپهر، واتسئپ: 07511367986

موبائل: 07738313412

<https://www.facebook.com/alan.slemany.355>